

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

№6(3)

2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 356 sahifa,
9-iyun, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapirjanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Doniyorov S. M. – “Yangi O'zbekiston” va “Pravda Vostoka” gazetalarini tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis instituti dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: “Tadbirkor va ishbilarmon” MChJ

Hamkorlarimi z: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers “Yangi O'zbekiston” and “Pravda Vostoka”, Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberганov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

“Maktabgacha va maktab ta'limi” jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta'limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo'yicha
ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

O'zbek bolalar folklorining etnopsixolingvistik jihatlari	10
<i>Alimbayeva Shaxlo Tursunovna</i>	
The Convergence of Educational Paradigms: Policy Borrowing, Adaptability, and Institutional Reform in Uzbekistan's Modern School System.....	15
<i>Lola Rakhmonovna Djurakulova, Karina Eduardovna Bushevskaya</i>	
Bo'lajak jismoniy tarbiya o'qituvchilarida valeologik kompetensiyalarni rivojlantirish	21
<i>Xudoyberdiyev G'iyosiddin Baxtiyor o'g'li, Mamatqulov Davronbek Abdig'apparovich</i>	
Autizm spektridagi buzilishlarga ega bolalar rivojlanishida STEAM ta'lim texnologiyasining pedagogik ahamiyati	25
<i>Ne'matova Hilola Ikrom qizi, Ahmadova Zuhra Adizovna</i>	
Ozodlikdan mahrum qilingan shaxsning jazoni ijro etish muassasasidagi moslashuvining psixologik xususiyatlari.....	30
<i>Saydullayeva Muxabbat Abdullayevna</i>	
Boshlang'ich sinflarda o'quvchilarning ijodiy qobiliyatini rivojlantirishning pedagogik ahamiyati	33
<i>Shodiyeva Gulruh Xayrullayevna, Ergasheva Farog'at</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida gamifikatsion topshiriqlar asosida divergent fikrlashni shakllantirishning didaktik mexanizmlari	37
<i>Jalilov Muhammadali Abdumutalibovich, Saloydiov Sevaraxon Mahammadsharif qizi</i>	
Darsdan tashqari mashg'ulotlarda boshlang'ich sinf o'quvchilarining ijodiy faoliyat tajribasini shakllantirish.....	41
<i>Sayfiddinova Muxlisa Sayfiddinovna</i>	
Harbiy xizmatchilar oilalarida inqirozlarni profilaktika qilishda ijtimoiy-psixologik xizmatlarning o'rni	45
<i>Sh. S. Kurbanova</i>	
Yosh onalarning pedagogik kompetensiyalariga oid ilmiy-nazariy yondashuvlar.....	49
<i>Yuldasheva Zulayxo Sadullayevna</i>	
Роль нарративно-экспозиционной терапии при работе с детьми, репатрированными из ЗОН вооружённых конфликтов	53
<i>Юлдашев Санжар Рузимуродович</i>	
Boshlang'ich sinf texnologiya darslarida zamonaviy pedagogik texnologiyalar: muammo va uning yechimlari	57
<i>Mamatova Karomat Ilhomjonovna</i>	
Bitiruvchi sinf o'quvchilarini kasb-hunarga yo'naltirish jarayonlarida individual yondashuvning ahamiyati	61
<i>Asilova Sanobar Xatamboevna</i>	
Optika bo'limini o'qitishning didaktik asoslari	66
<i>Avulova Zamira Tursunmurodovna, Nomozova Dilnoza Mamarajab qizi, Shomurodova Maftuna Tolibjon qizi, Rayimova Muazzam Xolbobo qizi</i>	
Bo'lajak informatika o'qituvchilarida kompyuter grafikasiga oid kompetensiyalarni rivojlantirish uchun Gamified Project-Based Learning asosidagi integrativ metodika ishlab chiqish	69
<i>D. Y. Pulatova, G' R. Berdiyev</i>	
Psixologik savodxonlikning o'smirlar akademik savodxonligiga ta'siri	76
<i>Fayzullayev Mirzaodil Mirzamurodovich</i>	
Umumiy o'rta ta'lim maktablarida fizika darslarida loyihaviy ta'limni qo'llashning pedagogik asoslari.....	81
<i>Ismonov Turgunpulat To'iqinovich</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarning tabiatga oid kompetensiyalarini rivojlantirishda mashg'ulot, ekskursiya va sayrlardan foydalanish metodikasi	84
<i>Maripova N. X.</i>	
Individual yondashuvga asoslangan pedagogik mexanizmlarni amaliyotga joriy etish metodikasi.....	88
<i>Nurova Malika Abduzairovna</i>	

Communicative Learning as a Basis for Critical Thinking Development	92
<i>Petrosyan Nelya Valerevna, Khalilova Farangiz Khoshimovna</i>	
Nikohdan oldingi hissiy-emotsional kompetentlikni rivojlantirishning ijtimoiy-psixologik omillari	97
<i>Raximova Gulxayo Alisherovna</i>	
Talabalarda chidamkorlikni rivojlantirishning ahamiyati	100
<i>Shaalimov Muxtorsha Atxamovich</i>	
Maktabgacha katta yoshdagi bolalarda ertaklar orqali tarbiya berish usullari	105
<i>X. Sh. Ochilova</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarning ijtimoiy kompetensiyasini rivojlantirishda interfaol ta'lim texnologiyalarining samaradorligi	109
<i>Xalilova Dilnoza Furkatovna</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida kitobxonlik madaniyatini kreativ yondashuvlar asosida shakllantirish imkoniyatlari	112
<i>Xolyigitova Bahoroy Kimsanboyevna</i>	
Bo'lajak buxgalteriya hisobi va audit sohasidagi talabalrning kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirishning nazariy asoslari.....	117
<i>Arziyeva Visola Namozovna</i>	
Boshlang'ich ta'lim mazmunini tizimlashtirishning didaktik va aksiologik tamoyillari	121
<i>Shabbazova Dilfuza Ruzikulovna</i>	
Munis Xorazmiy devonining o'rganilishi va uning tarixiy-etimologik tahlili	125
<i>Sharopova Durdona Azim qizi</i>	
Raqamli texnologiyalar asosida pedagogik kompetensiyalarni takomillashtirish asoslari.....	129
<i>Tashmatova Gulzoda</i>	
Maktabgacha ta'limda steam yondashuvining didaktik imkoniyatlari	133
<i>To'xtaboyeva Maftunaxon G'aniyevna</i>	
Raqamli pedagogikaning zamonaviy ta'lim rivojlanishidagi o'rni.....	137
<i>Tojiyeva Asila Abdimannon qizi, Pardayeva Ra'no Eshboyevna</i>	
Talabalar jamoasida uchraydigan nizoli vaziyatlarning diagnostik tahlili	142
<i>Vaxobova Muxtabar Nurmuhimmat qizi</i>	
Kreativ yondashuv asosida talabalarning kasbiy sifatlarini shakllantirish.....	146
<i>Xolmatova Gulhayo Ulug'bekovna</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalar tarbiyasining psixologik asoslari	151
<i>Xurvaliyeva Tarmiza Latipovna</i>	
Umumta'lim maktab direktorlarining boshqaruv samaradorligini oshirishda media va axborot savodxonligini rivojlantirish modelini takomillashtirish	156
<i>Abdulxakimova Ziyoda Latibjon qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining darsda muammoli STEAM loyihalarini yaratish ko'nikmalarini rivojlantirish.....	161
<i>M. S. Achilova</i>	
Optik tushunchalarni shakllantirish metodikasi.....	165
<i>Avulova Zamira Tursunmurodovna, Nomozova Dilnoza Mamarajab qizi, Cho'liyeva Sofiya Sobirjon qizi, Shog'dorova Moxinur Bobomurot qizi</i>	
PHET simulyatsiyalari yordamida optikani o'rgatish.....	169
<i>Avulova Zamira Tursunmurodovna, Nomozova Dilnoza Mamarajab qizi, Toshmirzayeva Buvioysha Panji qizi, Ruziyeva Jasmina Sirojiddin qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilari ijodiy fikrlashini o'ziga xos jihatlari	173
<i>Gafurova Shoxista Erali qizi</i>	
O'zbekiston hududlarida yengil atletika infratuzilmasi va sportchilar tayyorlash tizimini tashkiliy-boshqaruv asoslari.....	178
<i>Hakimova Mushtariybonu Hamidovna, Tursunpolatova Ziyoda Jahongir qizi</i>	
O'zbekistonda mustaqil fikrlash muammosi bo'yicha olib borilgan tadqiqotlar tahlili.....	181
<i>Tursunova Dilbar Zafarovna</i>	

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS	Methodology for Developing Competencies in Primary Education and the Communicative Analysis of Oral Speech..... 184 Turumbetova Aygul Yusupbaevna
	Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini "Tarbiya" darslarida o'quvchilarning mantiqiy fikrlash qobiliyatini rivojlantirishga o'rgatish metodikasi..... 189 Ummatkulova Sayyora Shovkatovna
	Boshlang'ich sinflarda matematika ta'limini tashkil etish..... 191 Saydullayeva Shabbona Ashraf qizi, Axtamqul Azamqulov, Anvar Yusupov
	Metakognitiv xabardorlik ko'rsatgichlarining ta'lim shakliga bog'liqligi..... 195 Ermatova Robiya Bekjonali qizi
	The Integration of Artificial Intelligence Technologies in Esp Instruction: Enhancing Professional Communicative Competence in Higher Education..... 199 Ismailova Shaira Ferdausovna
	Intercultural Communicative Competence in English Language Teaching: Preparing Global Learners..... 204 Maqsudova Gulnoz Olimovna
	Teaching Reading Through Multimodal Texts: Enhancing Comprehension and Engagement in EFL Classrooms..... 208 Norboyeva Shahnoza Jo'rabek qizi
	Digital Technologies and Cognitive Competence Development in English Language Teaching..... 212 Sharipova Muhabbat Erkinovna
	Raqamli ta'lim muhitida sun'iy intellektga asoslangan elektron o'quv resurslarini loyihalashning konseptual-pedagogik asoslari va didaktik muammolar tahlili..... 216 Shirinov Feruzjon Shuxratovich, Raxmonov Ziyodillo Xusanovich
	Boshlang'ich ta'limda timss mezonlari: kontekstli muammolarga yondashuv..... 222 Yo'ldoshev Farhodjon Baxtiyor o'g'li
	O'qituvchilarning qadriyatlarini va stressga barqarorlik o'rtasidagi o'zaro bog'liqlikning psixologik tahlili..... 227 Yuldashova Dilafuz Shavkatovna
	Bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy kompetentsiyasini shakllantirish pedagogik muammo sifatida..... 229 Safarova Madina Azamat qizi
	Социально-психологические особенности отношения студентов к использованию искусственного интеллекта chatgpt в образовательной деятельности..... 233 Аскарова Гулрух Оринбасаровна
	Диалог культур в произведениях русскоязычных писателей Узбекистана XXI века..... 239 Чернова Татьяна Алексеевна, Отакулов Ғолиб
	Русский язык как пространство межкультурной коммуникации в литературе Узбекистана..... 242 Чернова Татьяна Алексеевна, Имамов Жавлонбек, Абдурахмонов Элбек
	Umumta'lim maktablarida jismoniy tarbiya va sport tadbirlarining asosiy shakllari..... 245 Abdulkarimov Nurmaxan Amirxanovich
	Orol bobo obrazi orqali inson va tabiat birligining talqini..... 249 Hayotova Diyora Hamid qizi
	Yosh taekvondochilarda (10-12 yoshli) kuch, tezkorlik va epchillik sifatlarini takomillashtirish metodikasi..... 254 Iminova Z. B., Nazarova M. A.
	Oliy ta'lim muassasasi kafedra mudirlarida liderlik xususiyatini rivojlantiruvchi ijtimoiy-psixologik omillar..... 258 Mamatkulova Kimyoxon Abdujalilovna
	Mediafalsafaning oliy ta'lim tizimidagi didaktik imkoniyatlari va pedagogik funksiyalari..... 265 Mirabdullayev Izzatillo Isroiljon o'g'li
	Maktabgacha ta'lim tashkiloti kun tartibini to'g'ri tashkil etishda tarbiyachining roli..... 271 Muminova Gulasal Baxodirovna
	Soft Skills yondashuvi asosida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida pedagogik muloqot madaniyatini shakllantirish..... 275 Quvonova Nodirabegim Shavkat qizi
	Tasviriy faoliyat jarayonida eshitishda nuqsoni bo'lgan o'quvchilarning kognitiv jarayonlarini rivojlantirish..... 280 Sadirova Kamola Giyozovna

Inklyuziv ta'lim sharoitida maxsus pedagogik metodlar orqali o'quvchilarning ijtimoiy moslashuvini ta'minlash	284
<i>Suyunova Kamola Jamshed qizi, Suvonova Kamola Rayimkulovna</i>	
Web-dizayn texnologiyalari asosida bo'lajak informatika va axborot texnologiyalari o'qituvchilarining raqamli kompetentligini shakllantirish metodikasi	287
<i>Ulmasbek Abdubanapovich Yuldashev, Prof. Dr. Ayhan Istanbulu</i>	
O'smirlar axloqiy rivojlanishining psixologik determinantlari va ularni takomillashtirish mexanizmlari	293
<i>Umaraliyev Muzaffarjon Muhammadjon o'g'li</i>	
Oliy ta'limda o'zbek tili fanini o'qitish: muammo va yechimlar	297
<i>Yuldasheva Dilnoza Bekmurodovna</i>	
Folklor motivlarining bolalar xarakteri shakllanishidagi o'rni	300
<i>Safarova Nigora Oxunjonovna, Sayfilloyeva Jasmina Jahongirovna</i>	
Kreativ pedagogga qo'yiladigan talablar va uni shakllantirish bosqichlari	304
<i>Abdialimova Maxfuza Safarboy qizi</i>	
Biologiya darslarida STEM va biotexnologiya integratsiyasining nazariy poydevori	307
<i>Abdusamatov Abduqodir Norqul o'g'li</i>	
The Effectiveness of Project-Based Learning in Developing 21 st -Century Skills Among EFL Learners	314
<i>Axmatova Munisa Orif qizi</i>	
Autizm spektri buzilishi bo'lgan bolalarning o'yin faoliyati asosida ijtimoiylashuvi	320
<i>P. M. Pulatova, El'muradova Madina Yangiboy qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining nutqiy kompetensiyalarini xalq og'zaki ijodi asosidagi didaktik o'yinlar orqali rivojlantirishning lingvopsixologik va tarbiyaviy mexanizmlari	326
<i>Muqimova Gullola Qobil qizi, Sultonov Humoyun Ulug'murodovich</i>	
Tillarni o'qitish jarayonini modellashtirishning metodologik asoslari	330
<i>Nurkeldi Jarasbayev</i>	
Sun'iy intellekt texnologiyalarining informatika ta'limidagi o'rni va ahamiyati	334
<i>Abdullayev Abubakir Narzullayevich, Xurozboyeva Sevinch Abror qizi</i>	
Научно-методологические основы организации психопрофилактической и психокоррекционной работы в практической психологии	337
<i>Ядгарова Озода Ибрагимовна</i>	
Raqamli ta'lim muhitida birlamchi manbalar bilan ishlashning sun'iy intellektga asoslangan pedagogik-metodik mexanizmlari	342
<i>Yursinboyev Jaxongir Mexrojidin o'g'li</i>	
Zamonaviy biologiyada umumiy genetikaning o'rni va istiqbollari	348
<i>Ko'bayev Jurabek Eshmamatovich</i>	
Разработка системы мониторинга информационной безопасности для высших учебных заведений	352
<i>Хамроев Шохбоз Султонмуродович</i>	

OLIY TA'LIMDA O'ZBEK TILI FANINI O'QITISH: MUAMMO VA YECHIMLAR

Yuldasheva Dilnoza Bekmurodovna

Samarqand iqtisodiyot va servis instituti
"O'zbek tili va adabiyoti" kafedrasini mudiri,
filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent

ORCID: 0000-0002-3898-2113

Annotatsiya: Ushbu maqolada oliy ta'lim muassasalarida O'zbek tili fanini o'qitish jarayonidagi mavjud muammolar tahlil qilinadi. Talabalarning til kompetensiyasini rivojlantirishdagi qiyinchiliklar, o'qitish metodlarining zamonaviy talablarga mosligi hamda innovatsion pedagogik texnologiyalardan foydalanish holati o'rganiladi. Shuningdek, O'zbek tili fanini samarali o'qitishni ta'minlashga qaratilgan ilmiy-metodik yechimlar va takliflar ishlab chiqiladi.

Kalit so'zlar: Oliy ta'lim, O'zbek tili, o'qitish metodikasi, lingvodidaktika, innovatsion texnologiyalar, til kompetensiyasi, ta'lim sifati.

Abstract: This article analyzes the existing challenges in teaching the Uzbek language in higher education institutions. It examines difficulties in developing students' language competence, the relevance of teaching methods to modern requirements, and the use of innovative pedagogical technologies. The study also provides scientific and methodological solutions aimed at improving the effectiveness of Uzbek language instruction.

Key words: Higher education, Uzbek language, teaching methodology, linguodidactics, innovative technologies, language competence, educational quality.

Аннотация: В данной статье анализируются существующие проблемы преподавания узбекского языка в высших учебных заведениях. Рассматриваются трудности развития языковой компетенции студентов, соответствие методов обучения современным требованиям, а также использование инновационных педагогических технологий. Также предлагаются научно-методические решения, направленные на повышение эффективности преподавания узбекского языка.

Ключевые слова: Высшее образование, узбекский язык, методика преподавания, лингводидактика, инновационные технологии, языковая компетенция, качество образования.

KIRISH

Oliy ta'lim tizimida O'zbek tili fanini o'qitish bugungi kunda muhim ilmiy-pedagogik masalalardan biri hisoblanadi. Chunki til faqat muloqot vositasi emas, balki milliy madaniyat, tafakkur va ma'naviyatni shakllantiruvchi asosiy omillardan biridir. Zamonaviy ta'lim jarayonida talabalarning til kompetensiyasini rivojlantirish, ularning og'zaki va yozma nutqini takomillashtirish dolzarb vazifalardan biri bo'lib qolmoqda.

Biroq amaliyot shuni ko'rsatadiki, oliy ta'lim muassasalarida O'zbek tili fanini o'qitishda bir qator muammolar mavjud. Jumladan, o'quv dasturlarining ayrim jihatlari zamonaviy talablar bilan to'liq uyg'unlashmaganligi, interaktiv metodlarning yetarli darajada qo'llanilmasligi hamda talabalarda amaliy nutq ko'nikmalarini shakllantirishdagi qiyinchiliklar shular jumlasidandir. Shu sababli ushbu muammolarni ilmiy asosda o'rganish va samarali yechimlar ishlab chiqish dolzarb ahamiyat kasb etadi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Oliy ta'lim muassasalarida O'zbek tili fanini o'qitish jarayoni murakkab va ko'p qirrali bo'lib, u nafaqat tilning grammatik tizimini o'rgatishni, balki talabalarning kommunikativ kompetensiyasini shakllantirishni ham o'z ichiga oladi. Bugungi kunda ushbu fan bo'yicha o'qitish jarayonida bir qator muammolar va kamchiliklar mavjud bo'lib, ular ta'lim samaradorligiga bevosita ta'sir ko'rsatmoqda. Eng asosiy muammolardan biri – an'anaviy o'qitish usullarining ustunligidir. Ko'plab oliy ta'lim muassasalarida darslar asosan ma'ruza shaklida olib boriladi va bunda talabalarning faol ishtiroki yetarli darajada ta'minlanmaydi. Natijada talabalar nazariy bilimlarni egalagan bo'lsalar-da, amaliy nutq ko'nikmalarini rivojlantirishda qiyinchiliklarga duch keladilar. Bu esa tilni real hayotiy vaziyatlarda qo'llash imkoniyatlarini kamaytiradi.

Yana bir muhim muammo – nazariya va amaliyot o'rtasidagi uzilishdir. O'zbek tili fanini o'qitishda grammatik qoidalar va nazariy ma'lumotlarga ko'proq e'tibor qaratiladi, biroq kommunikativ mashqlar, dialoglar, muhokamalar va ijodiy topshiriqlar yetarli darajada tashkil etilmaydi. Bu esa talabalarda tilni faol qo'llash ko'nikmasining sust rivojlanishiga olib keladi. Shuningdek, o'quv jarayonida innovatsion texnologiyalardan yetarli darajada foydalanilmayotgani ham muhim muammo hisoblanadi. Bugungi raqamli davrda multimedia vositalari, elektron platformalar, onlayn testlar va interaktiv dasturlar til o'qitish jarayonini ancha samarali qiladi. Biroq ayrim hollarda bu imkoniyatlar to'liq ishga solinmaydi, natijada darslar qiziqarsiz va bir xil tus kasb etadi.

Bundan tashqari, talabalar motivatsiyasi masalasi ham dolzarb hisoblanadi. Ayrim talabalar O'zbek tili fanini faqat majburiy fan sifatida qabul qiladilar va unga nisbatan yetarli qiziqish bildirmaydilar. Bu esa ularning dars jarayonidagi faolligini pasaytiradi. Motivatsiyani oshirish uchun zamonaviy pedagogik yondashuvlar, amaliy misollar va real hayotiy vaziyatlardan foydalanish muhim ahamiyatga ega.

Muammolarni hal etish yo'nalishida bir qator samarali yechimlar mavjud. Avvalo, kommunikativ yondashuvni keng joriy etish lozim. Bu yondashuv talabalarni real muloqot vaziyatlariga jalb etib, ularning nutqiy faoliyatini rivojlantiradi. Shuningdek, interaktiv metodlar – guruhli ishlash, bahs-munozaralar, rolli o'yinlar va loyihaviy topshiriqlarni keng qo'llash zarur. Bundan tashqari, zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish ta'lim sifatini oshirishda muhim rol o'ynaydi. Elektron darsliklar, onlayn platformalar va multimedia resurslari talabalarning mustaqil o'qishini rivojlantiradi hamda dars jarayonini yanada qiziqarli qiladi.

Shuningdek, o'qituvchilarning metodik mahoratini oshirish ham muhim ahamiyatga ega. Pedagoglar muntazam ravishda malaka oshirish kurslarida ishtirok etishlari, zamonaviy pedagogik texnologiyalarni o'rganishlari va amaliyotga tatbiq etishlari zarur. Bu esa o'quv jarayonining sifatini sezilarli darajada yaxshilaydi. Yana bir muhim jihat – o'quv dasturlarini takomillashtirishdir. Dasturlar zamonaviy talabalar va kompetensiyaviy yondashuv asosida qayta ko'rib chiqilishi, ularda amaliy mashg'ulotlar ulushi oshirilishi lozim. Bu esa talabalarning nafaqat nazariy bilimlarni, balki amaliy ko'nikmalarni ham puxta egallashlariga xizmat qiladi.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, oliy ta'lim muassasalarida O'zbek tili fanini o'qitish jarayoni bugungi kunda nafaqat ta'limiy, balki muhim ijtimoiy-madaniy ahamiyatga ega bo'lgan dolzarb masalalardan biridir. Chunki tilni chuqur va samarali o'rgatish orqali talabalarning kommunikativ kompetensiyasi, mantiqiy fikrlash qobiliyati hamda kasbiy muloqot madaniyati shakllanadi va rivojlanadi.

Tahlillar shuni ko'rsatadiki, ushbu jarayonda bir qator muammolar mavjud. Jumladan, an'anaviy o'qitish usullarining ustunligi, nazariya va amaliyot o'rtasidagi uzilish, innovatsion texnologiyalardan yetarli darajada foydalanilmasligi hamda talabalar motivatsiyasining pastligi kabi omillar ta'lim sifatiga salbiy ta'sir ko'rsatmoqda. Ushbu holatlar O'zbek tili fanini o'qitish jarayonini zamonaviy talabalar asosida qayta ko'rib chiqish zaruratini yuzaga keltiradi. Shu bilan birga, mavjud muammolarni bartaraf etish uchun samarali yechimlar ham mavjud. Jumladan, kommunikativ yondashuvni keng joriy etish, interaktiv metodlardan foydalanish, raqamli va multimedia texnologiyalarini ta'lim jarayoniga faol tatbiq etish hamda o'quv dasturlarini kompetensiyaviy yondashuv asosida takomillashtirish muhim ahamiyatga ega. Bundan tashqari, o'qituvchilarning metodik mahoratini oshirish ham ta'lim sifatini yaxshilashning asosiy omillaridan biri hisoblanadi.

Umuman olganda, O'zbek tili fanini oliy ta'lim tizimida o'qitishni takomillashtirish milliy tilning nufuzi va uning jamiyatdagi o'rnini yanada mustahkamlashga xizmat qiladi. Shu bois ushbu yo'nalishda olib boriladigan ilmiy-tadqiqotlar va amaliy islohotlar kelgusida yanada samarali natijalarga erishish uchun mustahkam zamin yaratadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Karimov I.A. Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch. – Toshkent: Ma'naviyat, 2008.
2. Hoshimov O. Til va tafakkur. – Toshkent: Sharq, 2015.
3. Mirzayeva N.R. O'zbek tili o'qitish jarayonida kommunikativ yondashuv // Pedagogik ta'lim jurnali. – Toshkent, 2020.

4. Abdullayeva M.A. Oliy ta'limda innovatsion texnologiyalardan foydalanish samaradorligi // Ta'lim va rivojlanish ilmiy jurnali. - 2021. - № 3.
5. Rashidova D.K. Til kompetensiyasini rivojlantirishning lingvodidaktik asoslari // Filologiya masalalari ilmiy jurnali. - 2022. - № 2.
6. Ismoilova G.T. O'zbek tili darslarida interaktiv metodlardan foydalanish // Zamonaviy ta'lim. - 2023. - № 1.
7. O'zbekiston Respublikasi oliy ta'lim tizimini rivojlantirishga oid me'yoriy hujjatlar. - Toshkent, 2020-2025-yillar.
8. Yuldasheva D.B. The Importance of Project Work in Teaching Uzbek Language. - EPRA International Journal of Multidisciplinary Research, 2020.
9. Yuldasheva D.B. Filologik va ijtimoiy-siyosiy fanlarda ta'lim jarayonining innovatsion metodlari. - Maktabgacha va maktab ta'limi jurnali, 2025.
10. Yuldasheva D.B. Raqamli texnologiyalar davrida o'zbek tilining qo'llanilish istiqbollari. - Maktabgacha va maktab ta'limi jurnali, 2026.
11. Yuldasheva D.B. The Role of the Uzbek Language in the Digital Age. - Green Economy and Development, 2026.
12. Yuldasheva D.B. Marketing sohasiga oid terminlarning izohi va ularning qo'llanilishi. - Ta'lim, tarbiya va innovatsiyalar jurnali, 2025.
13. Yuldasheva D.B. Sohaga oid lug'atlar va ularning turlari. - Yangi O'zbekiston, yangi tadqiqotlar jurnali, 2025.
14. Yuldasheva D.B. Iqtisodiy savodxonlikni oshirishda o'zbek tilining ta'siri. - Maktabgacha va maktab ta'limi jurnali, 2025.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohalari va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №6(3)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: № 136361.

Manzirimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.